1.3.2022

Hallintovaliokunta
Eduskunta

Valtiovarainministeriön vastine Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n lausuntoon 22.2.2022
Viite HE 7/2022 vp /Eduskunnan hallintovaliokunnan vastinepyyntö 24.2.2022

Valtiovarainministeriö esittää vastineenaan kunnioittaen seuraavaa:

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo lausunnossaan, että julkisella sektorilla tulee huomioida julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan yhteensovittaminen. KT toteaa, että julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan yhteensovittaminen on haasteellista. Julkista valtaa kunnissa, kuntayhtymissä ja hyvinvointialueilla käyttää virkasuhteinen henkilöstö.

Lisäksi KT toteaa, että jatkossa olisi harkittava, koskisiko palkkatietojen julkisuus ainoastaan viranhaltijoita. Työntekijäasemassa olevia koskisi KT:n mukaan näin ollen samat periaatteet kuin yksityissektorilla vastaavaa työtä tekeviä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 43/1998 vp, s. 7/II-8/I – HE 30/1998 vp) arvioinut nimenomaan kahden perusoikeuden eli julkisuusperiaatteen ja yksityiselämän suojan yhteensovittamista julkishallinnon palkkatietojen osalta ja todennut, että julkishallinnon palkkaustietoihin ei kytkeydy niin vahvaa yksityisyyden suojaamisen intressiä, että se asiakirjajulkisuutta koskevan perusoikeuden valossa oikeuttaisi näiden tietojen laajan salassapidon.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että nimikirjalain 1 §:n muutoksen tavoitteena on, että palkkaustiedot ovat julkisia hyvinvointialueilla ja –yhtymissä vastaavasti kuin kunnissa ja kuntayhtymissä nyt. Ministeriö katsoo, että hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat pääsääntöisesti julkisia hallintotehtäviä. Julkisen vallan käytön lisäksi julkisiin hallintotehtäviin kuuluvat myös tosiasialliset hallintotoimet. Julkisen hallintotehtävän käsitteen laajuuden vuoksi sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen tehtävien hoitamista ei ole sidottu palvelussuhteen laatuun.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 3 luvun 12 ja 20 §:n mukaan annettaessa julkinen hallintotehtävä tehtävä muulle kuin viranomaiselle yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan palveluksessa oleviin sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun säännöksiä rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta. Tehtävä ei siten näyttäisi tälläkään hetkellä määräävän palvelussuhteen laatua.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan palkkajulkisuus julkisella sektorilla on merkittävä periaate julkisen toiminnan läpinäkyvyyden ja luottamuksen vahvistamisessa, eikä palvelussuhteen lajilla ole tässä keskeistä merkitystä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että hallituksen nyt ehdottaman nimikirjalain 1 §:n muutoksen lisäksi vireillä on nimikirjalain kokonaisuudistus (VN/28297/2020, VM207:00/2020). Kokonaisuudistuksessa yhtenä kysymyksenä tulee ratkaistavaksi palkkaustiedon julkisuutta koskevan säännöksen sisältyminen johonkin voimassa olevaan säädökseen. Joulukuussa 2021 ehdotuksensa valtiovarainministeriölle antanut työryhmä ehdottaa, että jatkossa palkkaustiedon julkisuudesta säädettäisiin julkisuuslaissa mahdollisesti lain 24 §:n yhteydessä.

Palkkaustiedon julkisuutta koskevan sääntelyn historia liittyy viranomaisten toiminnan julkisuutta koskeneen hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) käsittelyyn eduskunnassa. Hallituksen esityksen (HE 30/1998) johdosta antamassaan vastauksessa (EV303/1998 vp) eduskunta hyväksyi palkkaustiedon julkisuutta koskevan säännöksen nimikirjalain (1010/1989) 7 §:ään.

Kuten edellä jo todetaan, perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 43/1998 vp, s. 7/II-8/I – HE 30/1998 vp) arvioinut kahden perusoikeuden eli julkisuusperiaatteen ja yksityiselämän suojan yhteensovittamista julkishallinnon palkkatietojen osalta ja todennut, että julkishallinnon palkkaustietoihin ei kytkeydy niin vahvaa yksityisyyden suojaamisen intressiä, että se asiakirjajulkisuutta koskevan perusoikeuden valossa oikeuttaisi näiden tietojen laajan salassapidon.

Toisessa yhteydessä henkilötietojen käsittelyyn liittyen perustuslakivaliokunnan linjaus on vastaava (PeVL 7/2019 vp – HE 7/2019 vp).

Perustuslakivaliokunnan linjaukset on otettava huomioon viimeisteltäessä palkkaustiedon julkisuutta koskevia säännösratkaisuja osana nimikirjalain kokonaisuudistuksen.

Tämän lisäksi viimeistelyvaiheessa tarkastellaan seuraavia säännöksiä:

- *laki yksityisyyden suojasta työelämässä (2004/759),*
- *luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679;*
- *tietosuojalaki (1050/2018), ja*
- *laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)*

Luonnos hallituksen esityksestä on tarkoitus avata laajalle lausuntokierrokselle, josta valtiovarainministeriö tiedottaa loppukeväästä 2022.

Marika Paavilainen
Hallitusneuvos